

E-valimistest osavõtmise tegurid ja kogemus

E-valijate arvamusküsitluse põhjal

Juhendaja: prof. Marju Lauristin

Seminaritöö

Kristjan Vassil

Sisukord

Uuringu eesmärk

Meetod

Valim

Empiiriline materjal

- ✓ Tehnilised oskused
- ✓ Poliitiline osalus
- ✓ Kogemus

Järeldused

Kokkuvõte

Eesmärk ja uurimisküsimused

Uurimistöö eesmärk

- ✓ Uurida e-valimistest osavõtmise kogemust tuginedes 2005.a. kohalike omavalitsuste valimistele

Uurimisküsimused

- ✓ Millised on e-valija tehnilised oskused ja võimalused?
- ✓ Millised on e-valija poliitilise osaluse tunnused?
- ✓ Milline on e-valija hääletamise kogemus?

Meetod

Metoodilised lähtekohad

- ✓ Üldvalim 9287 inimest
- ✓ Eesmärk koguda andmed vähemalt 300 e-valija baasil
- ✓ Kvantitatiivne andmeanalüüs

Andmekogumine

- ✓ Formaliseeritud internetiküsitlus (30 küsimust)
- ✓ Läbi viidud ühe nädala jooksul pärast valimispäeva

Valimi informeerimine

- ✓ Lumepall - meilinglistide kaudu
- ✓ Reklaam Postimehe internetiväljaandes

Valim

Vanus

- ✓ 25-34 (46%)
- ✓ 35-49 (27%)
- ✓ 18-24 (15%)
- ✓ 50-... (12%)

Elukoht

- ✓ Tallinn (54%)
- ✓ Tartu (22%)
- ✓ Muu (24%)

Sugu

- ✓ Mehed (62%)
- ✓ Naised (38%)

Sissetulek

- ✓ S > 7000 kr (45%)
- ✓ 5000-7000 kr (23%)
- ✓ 3000-5000 kr (24%)
- ✓ S < 3000 kr (8%)

Haridus

- ✓ Kõrgem (68%)
- ✓ Tudeng (15%)
- ✓ Kesk (9%)
- ✓ Kesk-eri (8%)

Tehnilised oskused ja võimalused

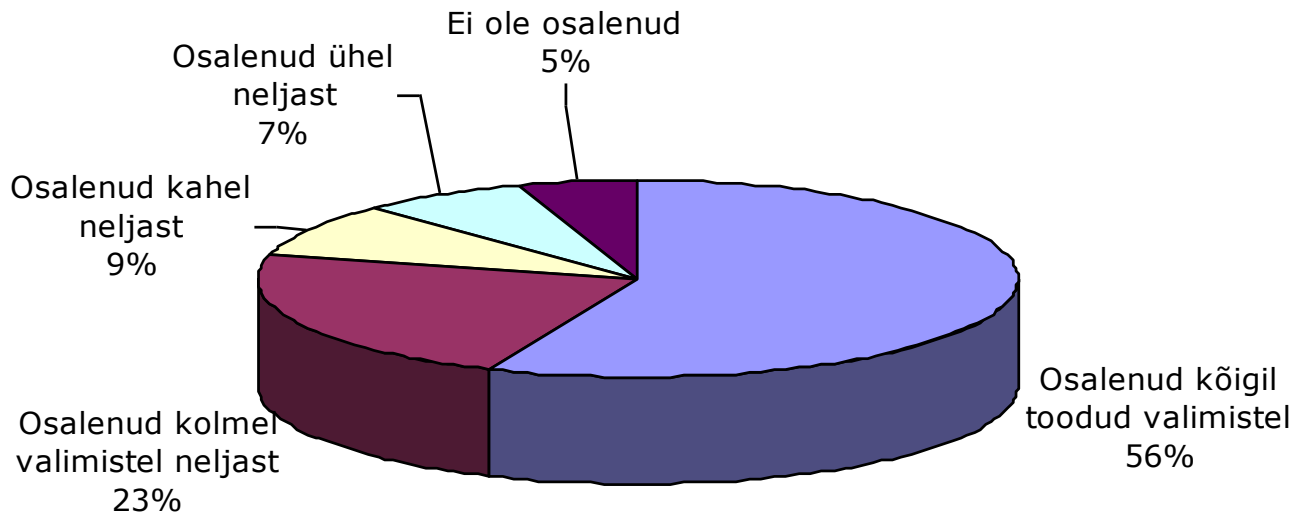
- ✓ 88% vastanutest hindab oma arvutikasutusoskust heaks või väga heaks, vaid 11% vastanutest rahuldavaks ning 1% väheseks.
- ✓ Enamik vastajaid (92%) on hankinud ID-kaardi juba enne valimisi. 8% vastanutest (absoluutarvudes 25 inimest) on hankinud ID-kaardi spetsiaalselt valimiste jaoks.
- ✓ 61% kõigist vastanutest hindavad ID-kaardilugeja seadistamist lihtsaks (30%) või pigem lihtsaks (31%). 20% vastanutest annavad küsimusele vastuse negatiivsel skaalal.
- ✓ Usaldus internetipanga suhtes on kõrge: enamik vastanuid (75%) usaldab internetipanka täiesti, neljandik (25%) hindab internetipanka pigem usaldusväärseks.

Poliitiline osalus

- ✓ 50% vastanutest on arvamusel, et nende hääl mõjutab valimistulemust „mõnevõrra”; pisut üle kolmandiku vastanutest (39%) on täiesti veendunud selles, et nende hääl mõjutab valimistulemusi ja vaid 11% leiab, et nende hääle ei mõjuta valimistulemust.
- ✓ 90% vastanutest teadsid oma valimiseelistust ja vaid 10% vastanutest ei omanud kindlat valimiseelistust.
- ✓ 50% vastanutest leiavad, et interneti teel hääletamine suurendas nende soovi valimistest osa võtta ja 49% vastanutest leiavad, et see mõjutanud nende soove. 1% juhtudest e-valimised vähendasid soovi valimistest osa võtta.

Poliitiline osalus (2)

Märkige, millistest allpool toodud valimistest olete osa võtnud?

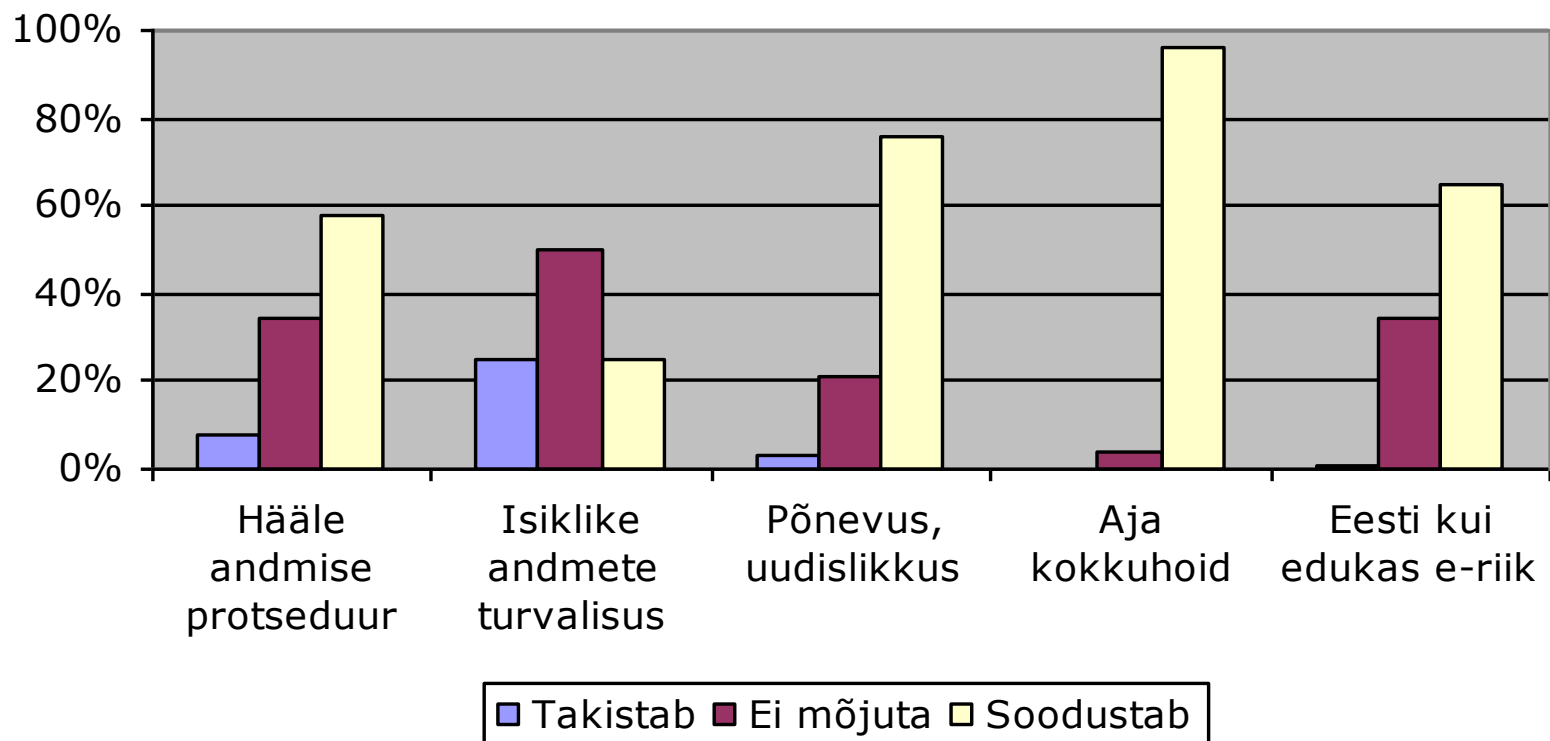

Kogemus

- ✓ E-valimisi eelistaks järgmistel valimistel kasutada 312 vastajat (97%).
- ✓ 99% vastanutest kinnitavad e-valimiste usaldusvärsust
- ✓ 98% vastanutest soovitaksid interneti teel valimisi oma tuttavatele.
- ✓ 43% vastanutest leiab, et hääletamissüsteem oli kindlasti kasutajasõbralik ja 48%, et pigem kasutajasõbralik.
- ✓ 95% vastanutest leiab, et e-teenuste laialdane kasutamine tuleb kasuks Eesti arengule.
- ✓ 87% vastajat on jõudnud e-valimisteni tulenevalt valdkonna jälgimisest ja kõrgendatud huvist teema vastu.

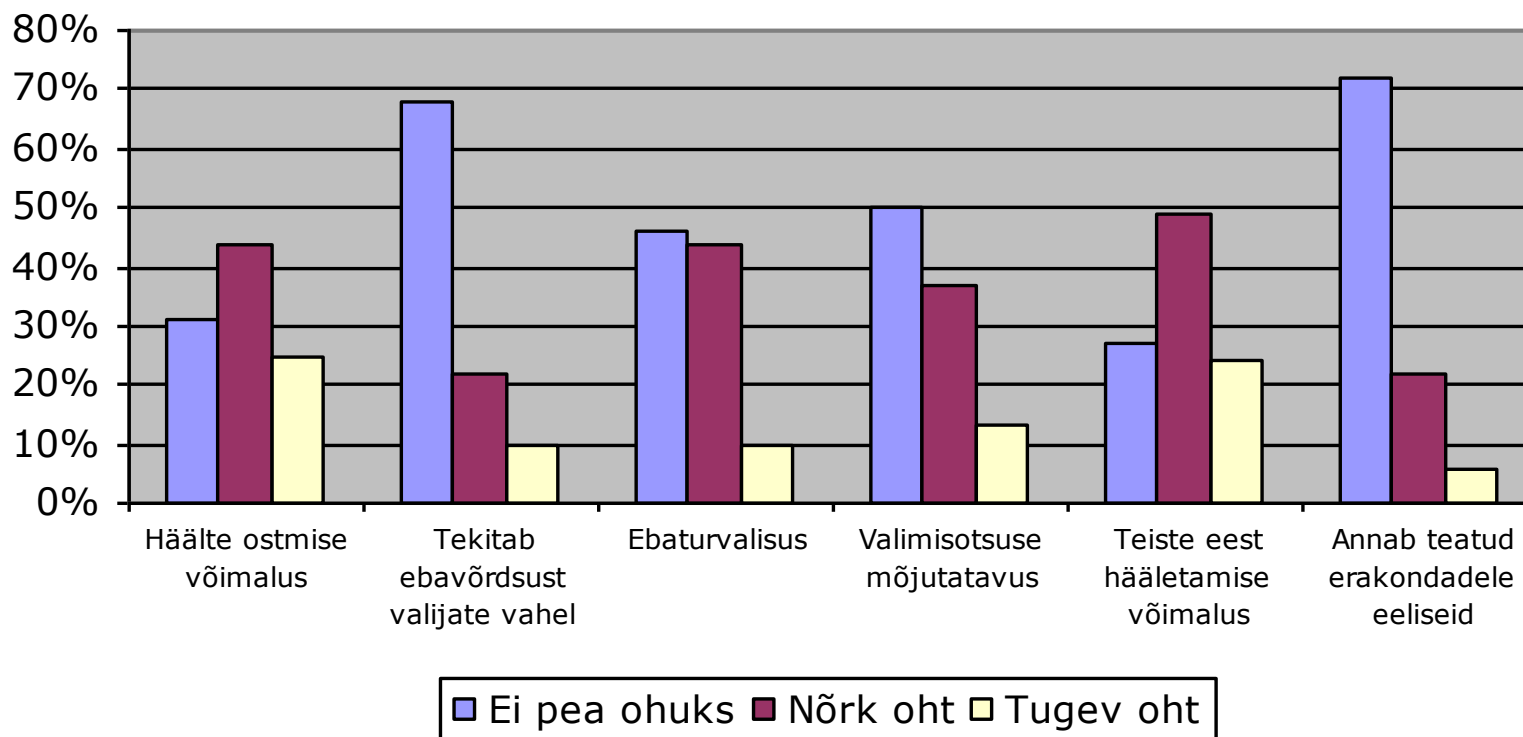
Kogemus (2)

Millised asjaolud takistavad või soodustavad Teie arvates interneti teel hääletamist?

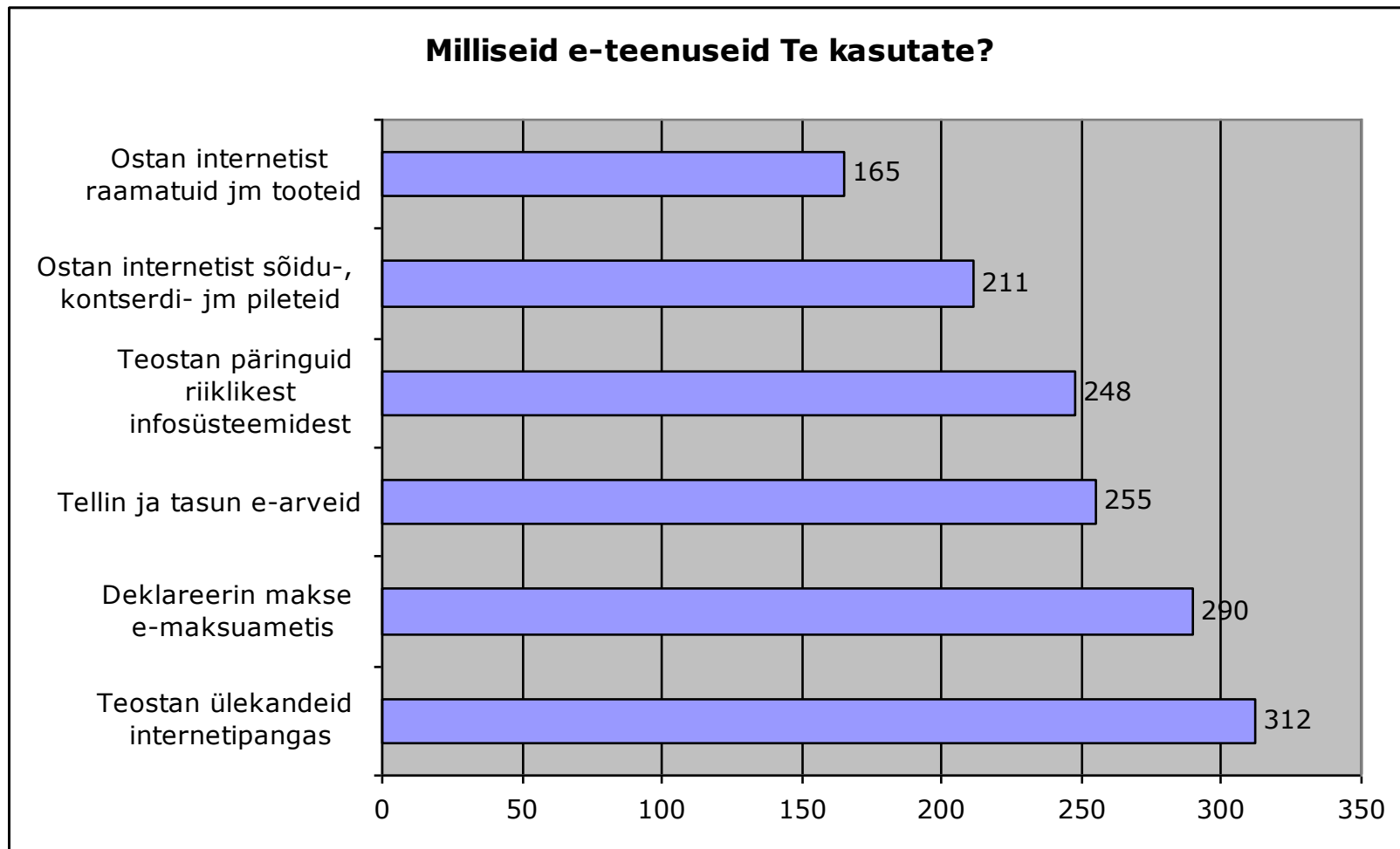

Kogemus (3)

Millised ohud kaasnevad veel Teie arvates e-valimistega?

Kogemus (4)

Järeldused

ID-kaardi hankimine

- ✓ Ühiskonnas on olemas eraldi grupp inimesi, kes on valmis soetama ID-kaardi selleks, et osaleda e-valimistel (võimalik järeldus: 742 inimest)

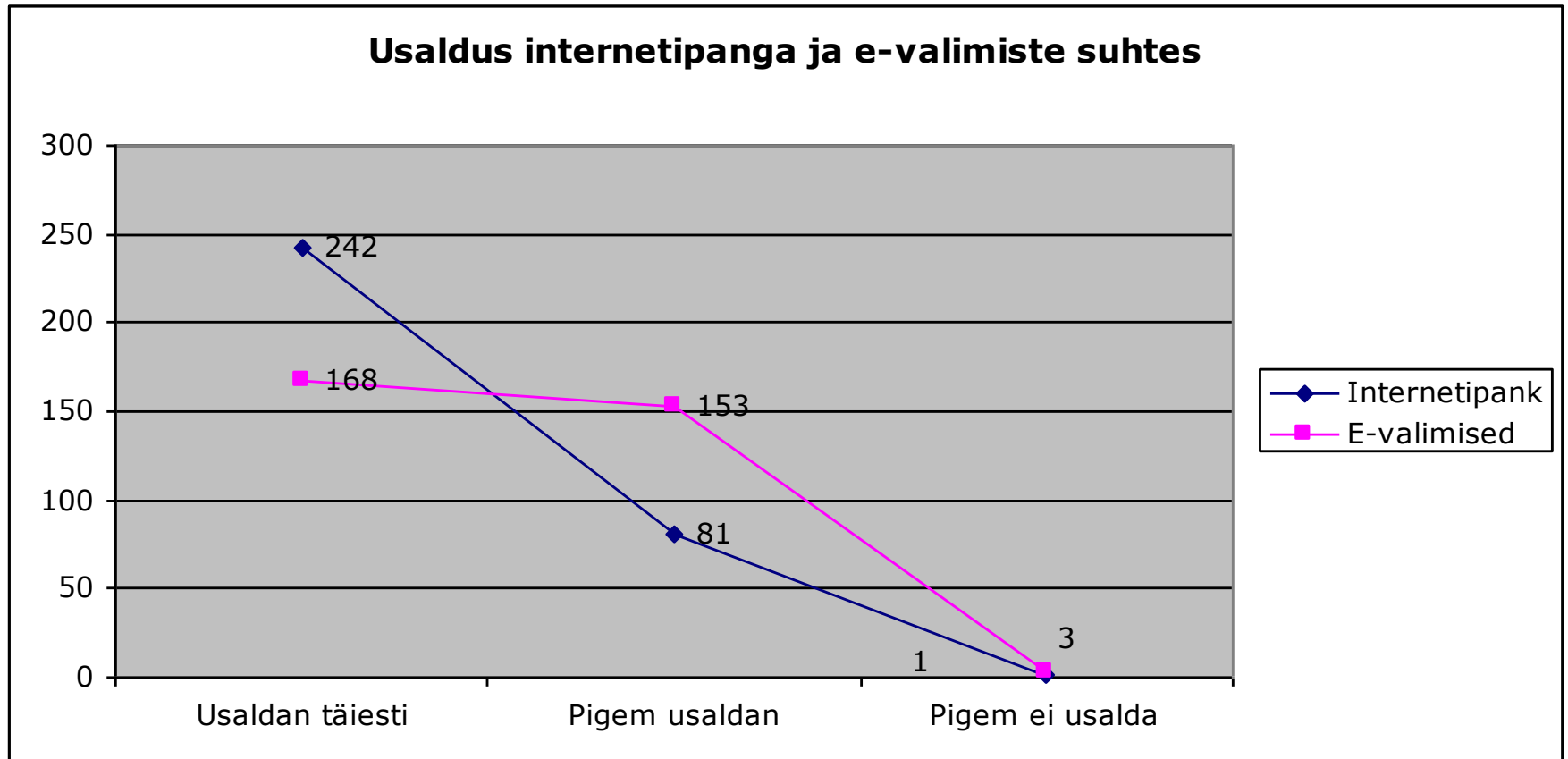
ID-kaardilugeja seadistamine

- ✓ 62% vastanutest on nõus tegema instrumentaalseid muudatusi ja investeringuid oma senises elukorralduses, et osaleda uute e-teenuste tarbimisel
- ✓ ID-kaardilugeja paigaldamist peetakse pigem lihtsaks kui keeruliseks protseduuriks

Internetipank ja e-valimised

- ✓ Kõrge usaldusnivoo internetipanga ja e-valimiste võrdluses näitab teatud usalduskrediidi ülekandumist ühelt harjumuspäraselt ja turvaliselt kanalilt (internetipank) uuele ja esmakordselt kogetule (e-valimised). Ühtlasi väljendab see usaldust riigi kui tarkvaraarendaja ja e-teenuste pakkuja suhtes.

Järeldused

Järeldused

Poliitiline aktiivsus

- ✓ E-valijad on kõrge poliitilise aktiivsusega (kuuluvus aktiivsusegruppi 4 ja 5 - Raudsaar ja Kasemets 2004)
- ✓ 49% vastanute jaoks ei mõjutanud e-valimiste süsteemi olemasolu soovi valimistest osa võtta

Järelikult...

- ✓ E-valija käib valimas ka lörtsise ilmaga, samas kui teised jäävad koju koguni kauni suveilmaga (Raudsaar, Kasemets 2004)
- ✓ E-valimine on selge mugavusargument nende jaoks, kes niigi valimas käivad, mitte kanal valimisaktiivsuse suurendamiseks

Järeldused

Referatiivsus ja turunduslikud aspektid

- ✓ E-valijad on nõus võtma aktiivse positsiooni valimiste suhtes ja soovitama seda oma tuttavatele
- ✓ Järelikult on e-valijate kaudu võimalik teenuse “müügipotentsiaali” suurendada
- ✓ Tegelikult on juba praegu näha, et selline turunduse vorm toimib: tervelt 9% vastanutest on märkinud sõbra soovitusel motiiviks, miks ta jõudis e-valimisteni.

Perspektiiv

- ✓ Riik peaks võimaldama e-valimisi ka tulevikus.

Järeldused

Kasutajasõbralikkus

- ✓ Hinnang konkreetsse süsteemi konkreetse kasutajaliidese kasutajasõbralikkusele positiivne
- ✓ Oluline vaadata terve väärtusahela (*The Customer Experience Value Chain*) kasutajasõbralikkust
- ✓ Eesmärk muuta kogu väärtusahel intuiitiivselt tarbitavaks nagu näiteks internetipanga puhul.

Kokkuvõte

- ✓ E-valija on tehniliselt pädev
- ✓ Valmis muutusteks oma elukorralduses e-teenuse tarbimiseks

- ✓ Kogemus oli positiivne
- ✓ Usaldusega seotud riskid väiksemad meedia prognoositust
- ✓ Referatiivgrupi olemasolu

- ✓ E-valija on kõrge poliitilise aktiivsusega
- ✓ Seega vähetõenäoline, et valimisaktiivsus suureneb

E-valimistest osavõtmise tegurid ja kogemus

E-valijate arvamusküsitluse põhjal

Juhendaja: prof. Marju Lauristin

Seminaritöö

Kristjan Vassil